

DE VIERING VAN HET PAASTRIDUÛM

WITTE DONDERDAG

Eucharistieviering ter herdenking van het laatste avondmaal van de Heer

Openingsritus

KRUISTEKEN

Schuldbelijdenis en Heer ontferm U

Lofzang: Eer aan God (Gloria)

Gebed: *God, wij herdenken en vieren het heilig avondmaal toen uw eniggeboren Zoon het nieuwe offer en de maaltijd van zijn liefde voor altijd aan de Kerk heeft toevertrouwd, voordat Hij zich overleverde aan de dood. Wij vragen U: mogen wij in dit grote mysterie de bron vinden van liefde en leven in overvloed.*

Dienst van het woord

De eerste lezing gaat over de eerste Joodse paasviering om de bevrijding uit de slavernij van Egypte te herdenken: het slachten en eten van het paaslam. De tweede lezing is het oudste instellingsverhaal in het Nieuwe Testament van de eucharistie, de overlevering die teruggaat op de Heer zelf: ‘dit is Mijn lichaam [...] deze beker is het nieuwe verbond in Mijn bloed’. In het evangelie horen wij dat de Heer zijn leerlingen de voeten wast en zegt: ‘Ik heb u een voorbeeld gegeven opdat gij zoudt doen zoals Ik u gedaan heb’.

Eerste lezing: Exodus 12, 1-8.11-14

Antwoordpsalm: Psalm 116

Tweede lezing: 1 Korintiërs 11, 23-26

Vers voor het evangelie: Johannes 13, 34

Evangelie: Johannes 13, 1-15

Homilie

Voetwassing

Een nieuw gebod geef Ik u, zegt de Heer, dat gij elkaar liefhebt, zoals Ik u heb liefgehad (Johannes 13, 34).

Voorbede

Eucharistie

Aandragen van de gaven naar het altaar

Eucharistisch gebed

Onze Vader

Vredewens

Broodbreking en Lam Gods

Communie

Gebed na de communie

Overbrenging van het Sacrament: na de communie worden de overgebleven hosties in een ciborie gedaan. De priester bewierookt het Sacrament dat op het altaar staat en brengt het in processie naar een andere plaats in de kerk.

Altaarontbloting: het altaar wordt leeggemaakt ten teken van de vernedering van de Heer in zijn lijden en sterven.

Aanbidding van het Sacrament: gelovigen omringen de Heer, aanwezig in het Sacrament, met aanbidding in stilte.

GOEDE VRIJDAG

Herdenking van het lijden en sterven van de Heer

Binnenkomst in stilte

Plat ter aarde liggen of knielen (eerbetoon)

Gebed (zonder ‘laat ons bidden’): *Gedenk, Heer, wat Gij gedaan hebt in uw barmhartigheid. Blijf uw zegen en bescherming verlenen aan uw dienaren voor wie Christus, uw Zoon, met zijn bloed het paasfeest heeft ingewijd.*

Dienst van het woord

De eerste lezing gaat over de dienaar van God die 'doorboord is om onze zonden en mishandeld om onze misdaden'. Daarin herkent de Kerk het beeld van de lijdende Messias. De tweede lezing verkondigt dat Jezus, de Zoon van God -na lijden en sterven- oorzaak is van eeuwig heil. Het evangelie beschrijft het lijden en sterven van de Heer aan het kruis en zijn begrafenis.

Eerste lezing: Jesaja. 52, 13-53, 12

Antwoordpsalm: Psalm 31

Tweede lezing: Hebreëën 4, 14-16; 5, 7-9

Vers voor het evangelie: Filippenzen 2, 8-9

Evangelie: Johannes 18, 1-19, 42

Korte homilie

.....

Voorbede: in het missaal staat een reeks van tien gebeden vermeld, namelijk voor de Kerk; voor de paus; voor de geestelijkheid en alle gelovigen; voor de doopleerlingen; voor de eenheid van de christenen; voor het Joodse volk; voor allen die niet in Christus geloven; voor allen die niet in God geloven; voor de regeringsleiders; voor allen die in nood verkeren (de priester kan een keuze maken)

Kruisverering

Uitnodiging: kruis wordt getoond

Aanschouwt dit kostbaar kruis, waaraan de Redder heeft gehangen. Komt laten wij aanbidden.

Gelovigen komen naar voren om het kruis te eren: gelovigen knielen, kussen het kruis, leggen bloemen neer, of plaatsen een kaarsje

Heilige Communie

Het heilig Sacrament wordt op het altaar geplaatst.

Het Onze Vader wordt gebeden

Communieuitreiking

Gebed na de communie

Gebed over het volk (door de priester met uitgestrekte handen): *Heer, wij bidden U: laat overvloedige zegen neerdalen over uw volk dat in de hoop op zijn verrijzenis de dood van uw Zoon heeft herdacht. Schenk het vergeving en bied het vertroosting, laat het geloof groeien en de verlossing voor altijd bevestigd worden. Door Christus onze Heer. Amen.*

PAASWAKE

Verrijzenis van de Heer

Opening Paaswake: lichtritus

In deze heilige nacht waarin onze Heer Jezus Christus van de dood naar het leven is overgegaan, nodigt de Kerk alle gelovigen [...] uit bijeen te komen om te waken en te bidden. Samen gaan wij nu het Pasen van de Heer herdenken: wij gaan luisteren naar zijn woord en zijn sacramenten vieren. En wij hopen eens te mogen delen in zijn overwinning op de dood om voor altijd met Hem te leven bij God (missaal).

Zegening vuur en ontsteken paaskaars

Processie met paaskaars: Licht van Christus

Paasjubelzang: Laat juichen

Dienst van het woord

Het missaal vat de betekenis van de lezingen samen: Broeders en zusters, luisteren wij nu [...] naar het woord van God. Wij gaan nu overwegen hoe in het verre verleden God, die ons geschapen heeft, zijn volk heeft gered en hoe Hij in de volheid van de tijden zijn Zoon heeft gezonden om ons te verlossen. (De priester kan indien nodig een keuze uit de lezingen maken, maar Exodus, Romeinen en het paasevangelie zijn verplicht.)

Eerste lezing: Genesis 1, 1-2, 2

Antwoordpsalm: Psalm 104

Tweede lezing: Genesis 22, 1-18

Antwoordpsalm: Psalm 16

Derde lezing: Exodus 14, 15-15, 1

Antwoordpsalm: Exodus 15

Vierde lezing: Jesaja 54, 5-14

Antwoordpsalm: Psalm 30

Vijfde lezing: Jesaja 55, 1-11

Antwoordpsalm: Jesaja 12

Zesde lezing: Baruch 3, 9-15.32- 4,4

Antwoordpsalm: Psalm 19

Zevende lezing: Ezechiel 36, 16-17a.18-28

Antwoordpsalm: Psalm 42 of 51

Lofzang: Eer aan God (Gloria)

Achtste lezing: Romeinen 6, 3-11

Alleluia en Psalm 118

Evangelie: ABC-jaar of Johannes

Homilie

Viering van het Doopsel

Litanie zingen

Zegening doopwater

Indien doopleerlingen: doopsel

Hernieuwing doopbeloften: verzaken aan de satan (vraag en antwoord: verzaakt u aan de satan, zijn werken en verleiding?) en bevestigen van de geloofsbelijdenis (vraag en antwoord: Gelooft u?)

Besprenkeling van alle gelovigen met water ten teken van het ooit ontvangen doopsel

Eucharistie

Aandragen van de gaven naar het altaar (brood en wijn bij voorkeur door de pasgedoopten)

Eucharistisch gebed

Onze Vader

Vredewens

Broodbreking en Lam Gods

Communie

Gebed na communie

ZEGEN EN WEGZENDING

DE VIERING VAN HET PAASTRIDUÛM WITTE DONDERDAG, GOEDE VRIJDAG, DE PAASWAKE

In 2012 verscheen een brief van de Nederlandse bisschoppen over de vieringen van het Paastriduüm, de driedaagse viering van Pasen. Met de brief vragen de bisschoppen aandacht voor de vieringen van Witte Donderdag, Goede Vrijdag, en Paaszaterdag. De viering van het Triduüm van Pasen is het hoogtepunt van het kerkelijk jaar en vormt een geheel.

De bisschoppen vragen goede aandacht voor deze vieringen. De inzet van de brief over het Paastriduüm is om de driedaagse van Pasen zodanig te vieren dat alle geledingen van het Volk van God zich verzamelen, d.w.z. dat parochies en parochieverbanden samenkomen voor de viering van de driedaagse van Pasen rond een priester, samen met andere leden van een pastoraal team.

Op diocesaan niveau bestaat sinds jaar en dag ook een dergelijke beweging bij de Chrismamis, wanneer alle geledingen uit het bisdom bijeenkomen rond de bisschop en de priesters. De priesters hernieuwen hun beloften aan de bisschop, en de wijding van het chrisma en de zegening van de catechumenenolie en de ziekenolie vinden plaats door de bisschop.

Deze poster is bedoeld om de grote betekenis en de rijke inhoud van de driedaagse van Pasen in beeld te brengen alsmede uit te leggen en onder de aandacht te brengen in de parochies en instellingen.

De liturgische vieringen van het Paastriduüm vormen het hoogtepunt van heel het liturgische jaar: Witte Donderdag, Goede Vrijdag, de Paaswake op Paaszaterdag. De liturgie van het Paastriduüm vormt een organische eenheid die in de drie grote vieringen wordt ontvouwd. Het gaat om één grote, doorlopende viering. In de avondmis van Witte Donderdag ontbreken de gewone slotriten, in de liturgie van Goede Vrijdag en van de Paaswake de gewone openingsriten. De ene viering sluit aan bij waar de vorige eindigde. De wegzending van de gelovigen komt enkel voor aan het einde van de Paaswake. De volheid van deze liturgische eenheid vraagt erom de genoemde liturgische samenkomsten op de afzonderlijke dagen niet als geïsoleerde vieringen te zien, maar als integrale delen van het ene Paastriduüm.

“Het Paastridium van het lijden, sterven en verrijzen van de Heer neemt in de liturgische dagen [...] de eerste plaats in. [...] De liturgie van deze dagen kent een zeer rijke inhoud en vormgeving. [...] Daarom willen wij enkele concrete regelingen onder de aandacht brengen [...] met betrekking tot de liturgie van de belangrijkste vieringen van het Paastridium [...]”

“Op deze dagen waarop geen woord- en communievieringen zijn toegestaan, kan men wel samenkomen voor het bidden van de geïjden. De enige woord- en communieviering op Goede Vrijdag is de door het Romeins Missaal voorziene liturgische viering ter herdenking van het lijden en sterven van de Heer; van deze viering dient altijd een priester de celebrant te zijn.” (Nr. 2)

“Gedurende het Paastridium wordt - i.p.v. voor vieringen met kleine groepen gelovigen - gekozen voor slechts één viering en wel in een centrale kerk, waar deze plechtigheid in volle omvang en luister gevierd wordt. Per bisdom wordt aangegeven in welke parochiekerk deze vieringen plaats vinden. [...] Kleine religieuze communiteiten, nieuwe katholieke bewegingen en bewoners van verzorgingsinstellingen worden uitdrukkelijk uitgenodigd om zich aan te sluiten bij de vieringen in parochieverband. Waar de leden van de religieuze gemeenschap door ziekte of ouderdom verhinderd zijn om aan deze vieringen buitenshuis deel te nemen, kan in hun eigen kapel de liturgie van deze dagen gevierd worden, maar alleen wanneer een priester beschikbaar is.” (Nr. 3)

“Het verdient aanbeveling dat zij die niet aan de liturgische plechtigheden kunnen deelnemen (bijv. wegens ziekte, ouderdom of verblijf in een verzorgingsstehuis), in staat worden gesteld via de moderne communicatiemiddelen om de liturgische plechtigheden van deze dagen in de betreffende kerk te volgen.” (Nr. 5)

“Het verdient aanbeveling in het Paastridium is een bijzondere uiting van deelname aan het sacramentele leven van de Kerk, want de paasvieringen zijn de oorsprong en kern van het “Het communiteren in het Paastridium is een bijzondere uiting van deelname aan het

christelijk leven [...] Men dient zich op deze communie voor te bereiden door het sacrament van de verzoeining [...] om eventuele zware zonden eerlijk te belijden [...]. Een bijzondere zorg moet uitgaan naar degenen die niet ter kerke kunnen gaan (met name zieken en mensen met een beperking), opdat zij thuis of in een verzorgingsstehuis in staat gesteld worden om de heilige communie te ontvangen.” (Nr. 6)

“Op Witte Donderdag moet de avondmis daadwerkelijk in de avonduren worden gevierd, en wel op het tijdstip dat het meest geschikt is voor de volwaardige deelname van de gehele herdacht: de instelling van de eucharistie en van het priesterschap en het gebod van de Heer betreffende de naastenliefde.” (Inleiding)

“De avondviering van Witte Donderdag ter herdenking van het Laatste Avondmaal [...] De aandacht moet zich geheel richten op de mysteries die vooral in deze viering worden herdacht: de instelling van de eucharistie en van het priesterschap en het gebod van de Heer betreffende de naastenliefde.” (Inleiding)

“Op Witte Donderdag ontbreekt de eucharistie niet gevord; alleen tijdens de viering van het lijden en sterven van de Heer wordt de eucharistie niet gevierd. Aan zieken die niet kunnen deelnemen aan deze viering, kan de communieviering gehouden worden, maar alleen wanneer een priester wordt er geen woord- en communieviering gehouden. Aan zieken die niet kunnen deelnemen aan deze viering, kan de communie buiten de Gemeente worden mis.” (Nr. 3)

“Gezien de intrinsieke band van de instelling van de eucharistie met het priesterschap, kenmerkend voor de avond van Witte Donderdag, mag er op deze avond of namiddag “Op Stille Zaterdag verblijft de Kerk bij het graf van de Heer [...]” (Inleiding)

“Op Stille Zaterdag ontbreekt de Kerk zich strikt van het eucharistisch offer [...]” (Nr. 1)

“Het verdient aanbeveling op deze dag de lezingdienst en het morgengebed met deelname van het volk in de kerk te vieren. Waar dit niet mogelijk is, zal men een viering van het Woord

“In de eerste plaats dan heb ik u overgeleverd wat ik ook zelf als overlevering heb ontvangen, namelijk dat Christus gestorven is voor onze zonden, volgens de Schriften, en dat Hij begraven is, en dat Hij is opgestaan op de derde dag, volgens de Schriften, en dat Hij is verschenen aan Kefas en daarna aan de Twaalf.” (1 Kor. 15, 3-5)

“De Paaswake mag per kerkegebouw slechts een enkele maal gevierd worden volgens het Romeins Missaal van Vaticanum II en wel pas na het vallen van de duisternis. [...]” (Nr. 1)

“Er mogen geen andere liturgische vieringen (zoals gezinsvieringen) voortgaan aan de Paaswake; wel mag het geïjdengebed (ook met kinderen) gebeden worden.” (Nr. 2)

“[...] wordt tijdens de Paaswake slechts één paaskaars gebruikt [...]. Wel is het mogelijk dat voor de andere kerkegebouwen [...] het overeenkomstige aantal paaskaarsen bijv. neerligt op het priesterkoor en dat deze aan het eind van de Paaswake vanuit de ene paaskaars ontstoken worden, onder toelichting dat vanuit de ene paaskaars het licht van de paaskaars als symbool van de verzenen Heer ook in de andere parochiekerken en kapellen zal stralen.” (Nr. 3)

“Het doopwater dat in de paastijf gebruikt wordt, wordt eveneens gezegend in die ene kerk waar de Paaswake plaatsvindt en wordt van daaruit naar de andere kerkegebouwen overgebracht. In de betreffende andere kerken kan [...] gepast een korte ritus van ontvangst plaatsvinden van paaskaars en doopwater. [...]” (Nr. 4)

“Een woord- en communieviering is in de Paasnacht niet toegestaan, vanwege de intrinsieke band tussen de Paaswake als gedachtenis van de verrijzenis van de Heer en de eucharistische als sacrament van het Paasmysterie.” (Nr. 5)

“We zijn ons bewust dat deze richtlijnen in de liturgische praktijk soms een bijstelling vragen. Maar regelijkertijd mag van ieder een bijdrage worden verwacht om de vieringen van de liturgie juist op bovengemelde dagen ook daadwerkelijk te laten beleven als het hoogtepunt van het kerkelijk jaar met een liturgie die ten volle beantwoordt aan wat de Kerk dan universeel gedenkt en in de eredienst tegenwoordig stelt door middel van het

“Dit zijn passages uit de brief van de bisschoppen over het Paastridium. De volledige uitga kan worden besteld via E.bestel@rkk.nl, of bij de administratie van de NRL bij het bisdom Breda, T 076 5223444 (€ 4,95).

Een uitgave van het Bisdom Rotterdam
Koningin Emmaplein 3
3016 AA Rotterdam
T 010 281 51 71
E bureau@bisdomrotterdam.nl
I www.bisdomrotterdam.nl

Tekst: Bisdom Rotterdam
Foto’s: R. Mangold

Bisdom Rotterdam

UIT DE BRIEF OVER HET PAASTRIDUÛM